

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Ivdex Magistratvs Senator

Zype, Franciscus van der

Antverpiæ, 1633

Cap. XXV. De Pace.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14280

Demosthenem : *Qui ea facit, & machinatur, quibus ego capi possim, etiamsi nec feriat, nec iaculum emittat, hostis mihi est.*

Extra expeditionem si miles commēet, incolæ ea vtrique exhibere tenentur, quæ alibi iure exiguntur. extra apparatus belli : parent enim Imperijs vtriusque. quo nomine ab eis differunt qui sub ditione neutrius sunt. nam hi cū pacati sunt ; nihil tribuunt nisi pretio soluto. sic Moyses promisit Idumæo ; *Non ibimus per agros, nec per vineas ; non bibemus aquas de puteis tuis : sed gradiemur viâ publicâ : dabimus quod iustum est, nulla erit in pretio difficultas, tantum velociter transeamus.* transitum qui petit, innoxium præstare debet. vt Deacyllides apud Xenophontem, ita vt nullo detrimento socij afficerentur. Sulla apud Velleium cum quiete, cum singulari cura frugum, agrorum, vrbium, hominū : Pompeius apud Tulliū, vt non modò manus tanti exercitus, sed nec vestigium cuiquā pacato no- cuisse diceretur. Germanicus apud Frontinū. cū in finibus Vbiorum castella poneret, pro fructibus eorum locorum, quæ vallo comprehendebat, pretiū solui iusserit. quin Gothi, Hunni, Alani, qui Theodosio crebant, apud Panegyrist. vt nullus tumultus, nulla confusio, nulla direptio à barbaris esset. Aberant hæc ab illis barbaris : quis neget abesse posse à milite nostro, si fuerint ipsi, & qui ducunt illos, illis duobus similes ? Si fieri hæc possint, neque fiant ; sed prouincialibus socijsque damna ducum negligentia, fraudatis stipendijs inferuntur, quot illi capitibus, si non legis Aquiliæ, quâ solutos se putant, damnabuntur ad restauranda damna lege æternâ, quæ nullos non stringit ?

Igitur ijs, qui bello medijs sunt, competit vtrique ea officia præstare, quæ humanitatis sunt, neutri vllum quod bellico apparatus seruiat ; transitum vtrique dare, annonam vendere, neutri oblesso, aut obsidenti vllatenus prodesse.

CAPVT XXV.

De Pace.

AB Inducijs, si quâ fieri potest, ad pacem eundum est. *Suscipiant montes pacem, & tolles iustitiam.* peccare diximus qui implacabiles belli animos gerunt. adeoque qui, cū æquas pacis conditiones obtinere possint, bellum malunt. quod ob id ex iusto fit iniquum. nihil est vel in decernendo, vel in gerendo, vel in finiendo bello, quod ad iustitiæ libripendem non pertineat. si quod debeat reperenti negatur, bellum iustum est ; si cū quod debetur

offer-

4.
Vtrig, mi-
liti necessa-
ria suppe-
dient.5.
Quod non
faciunt non
subditis.6.
Sed inno-
xium tras-
itum & ho-
spitiū præ-
bent, neque
aliud exigi
potest.7.
Non quid-
piam quod
ad bellicum
apparatum
pertineat.1.
Ab Inducijs
ad pacem
eundum.

2. offertur, non sistatur; *vt supr à latius diximus*, bellum iniustum est.
 Iustum id
 atque
 æquum.
 Omitto æquitatem numquam in bello decernendo, gerendo, finiendo satis laudatam, quæ à magnis Principibus, à prudentibus Ducibus & grauibus Senatoribus extra iustitiæ debitum solet exhiberi. quâ non corpora, sed animi hostium vincuntur. quâ quos sol oriens vidit hostes; occidens ciues, socios, amicos, clientes vidit. Omitto temperamenta circa ius interficiendi in bello iusto, circa vastationem, & similia, circa captas res, circa personas, circa acquisitionem Imperij, circa ea quæ iure gentium postliminio carent. quæ Grotius *de bello. lib. 3. c. 11. 12. 13. 14. 15. 16.* præclare exequitur.

3. Quibus æqua negantur, aliò respiciunt; porrigunt alijs preces; dedunt se in clientelam; & quamuis duram potiùs conditionem capiunt quam herbam porrigant crudeli & inexorabili victori. *Fletere si nequeant Superos, Acheronta mouebunt.* Campani iniquitate vicinorum acti, Romanis se dederunt, quorum auspicijs hostes delati. Florentini Regem Neapolitanum contra Castrucium implorant, atque in urbem receperunt: Senenses ab eo attriti deinde sunt. Extrema tentant, quibus moderata negantur. nescimus quæ nostræ, quæ aduersariorum sint vires, nisi cùm extrema experimur. Veneti à Francisco Duce Mediolanensi, vt ferè deesset nuncius, victi intra triduum exercitum repararunt, Duce Venetorum projiciente pecuniam omnem suam in medium, reliquis eius exemplum secutis, mox militem promptum ita habuerunt, vt Mediolanensis ipse pacem posceret. Pompeio in Hispania victo, Italiâ pulso, in Pharsalicis iterum victo, in Ægyptum profecto, bellum pluribus locis iterum reuixit, & nisi Sextus Pompeius filius fidei plus tribuisset, quàm occasione, poterat extinxisse hostem. peccauit tamen Pompeius, & peccauit Cæsar, quòd neuter vel æquas dare, vel accipere condiciones voluerunt. magis tamen Cæsar, qui regnum sub nomine Imperij seu perpetuæ Dictaturæ affectabat, quàm Pompeius; qui id agebat, ne quis ei par in Rep. videretur; Senatus tamen populiq; nomine, & auctoritate retentâ. habebat Cæsar exercitum decem annis in Gallia probatum: Pompeius præter infinitam populi multitudinem, omnes optimates: vt quoties deliberatio esset instituenda, Senatus ipse omnis interesse videretur. sed veterana manus multitudinem excussit, fato & fortunâ lapsam. Monuerat olim Sylla, *Cauerent malè cinctum iuuenem.* Accidit cæteris, quod de se Cicero inquit, *Præcinctura me fefellit.* & Porus Alexandro: *Noueram vires meas, nondum expertus tuas.* lethale in bello, sed non insolens, *non putaram.* multis à nimia fiducia è manu victoria excussa est.

Ni-

Nimia fiducia facit, vt æquæ etiã conditiones displiceant. 4.
 magnum in Ducibus vitium, atque æqualis cum animi abie- Nimia sui
fiducia no-
cua, maxi-
mè in ref-
puenda
pace.
 ctione periculi, si non maioris. Fælices quos spiritus fortune
 non adeò inflant, quin æquæ paci se submittant: neque adeo
 vno fortunæ ictu consternantur, quin meliora sperent: omni
 vi, arte, vigilantia annitantur, vt victoriæ fructum victori
 corrumpant, & quocumque nouo stratagemate (minimè
 enim, vt ait ille, *bellum ex decreto geri potest*) gradum faciant ad
 æquas pacis conditiones.

Quæ æquitas non ex vno prelio aut pluribus, sed à re ipsa, 5.
 omnibusque quæ euenire possunt, circumseribenda est. vidi- Quam qui
negligit,
publicam
salutem
negligit.
 mus plures Principes & Resp. cum certum esset vtrunque pa-
 cem appetere, in plures annos non à conuentione dumtaxat,
 sed etiam à colloquio distractos fuisse, singula tantum fortunæ
 nunc aduersæ, nunc secundæ, non simul omnia, quæ succedere
 possint, momenta ponderantes. Victus si pacem petat, non
 nisi iniquam obtinet: victor si iniquas leges præscribit, victum
 abigit, aliud adigit. victor si cogitet se vinci posse, æquas da-
 bit, æquas accipiet. cum æquæ esse possunt, victori expedit:
 victo necesse est accipere. Imò Pet. Forel ex Ludou. Montalt.
in c. charitas ad constitut. Neap. Principi ait pacis negligenti
 dandum esse curatorem, qui negligentiam suppleat, &
 ditionum salutem procuret, *iuxta casum c. 2. de supp. negl. in 6.*
 cum enim tranquillitate Imperij omnis salus conquiescat;
 §. 1. *quomodo in maiest. crim. in Extrauagant.* salutem Reipubl.
 quæ suprema lex est, negligat, atque contemnat oportet, qui
 pacem. *Tantum est*, ait August. *lib. 19 de ciuit. c. 11. 12.* pacis bo-
 num, vt etiam in rebus terrenis atque mortalibus nihil gratius soleat
 audiri, nihil desiderabilius concupisci, nihil postremò possit melius inue-
 niri. & infra, *sicut nemo est qui gaudere nolit, quandoquidem & ipsi qui*
bella volunt nihil aliud quam vincere volunt: ad gloriosam ergo pacem
bellando volunt peruenire. nam quid est aliud victoria, nisi subiectio re-
pugnantium? quod cum factum fuerit, pax erit. Pacis igitur intentione
geruntur bella ab his etiam qui virtutem bellicam student exercere
imperando, atque pugnando. unde pacem constat esse belli optabilem
finem.

CAPVT XXVI.

De Pacis violatoribus.

1. **P**Roinde compositam pacem violare, atque tranquillitatem publicam turbare, omniaque rursus suscipere deique mouere, grauissimum est scelus. cetera flagitia vel solos ipsos committentes maculant, vel & alterum criminis socium, hoc vniuersam Remp. peruadit, summo pacis bono spoliatur, omnibus belli malis aspergit. Igitur magnitudine summum est; neque vlla poena satis par. vnum furtum laqueo, homicidium gladio iuste punitur, quot mortes debentur ei, qui tot furtorum, tot homicidiorum myriades inducit? toties sane mori dignus, quoties vnum crimen morte dignum admissum est. Nulla ergo poena est, quae piaculum hoc satis queat expiare. non laqueus, non gladius, non ignis. nulla iterum satis accurata cura, quae a Rep. tantum malum auerruncetur, nulla satis diligens diligentia, quam cancer ille auertatur. adeoque recte Fredericus ait nihil aequum ad Principes pertinere quam studium concordiae. Imperialem decere solertiam ita Imperij curam gerere, & subditorum commoda inuestigare, ut Imperij utilitas incorrupta consistat, & singulorum status illaesus seruetur c. 1. de prohibita feudi alienat. per Frederic. c. 1. de pac. ten. §. 1. in princ. Auth. de hered. & falcid. §. 1. Auth. de Armis. & Augustus: Salutem Reip. tueri nulli magis conuenit, quam Caesari. l. nam salut. D. de off. praefect. vigil. ideoque huic rei tum posterioris aui scriptae leges, de pace tenenda, & eius violatoribus, de pace Constantiae, de pace tenenda inter subditos & iur. firmand. & tit. ff. & C. ad l. Iul. de vi publ. item ad leg. Iul. Maiest. item tit. quomodo in les. Maiest. crim. proced. item tit. qui sunt rebelles. & tit. C. de seditiosis & iis qui plebem audent contra Rep. colligere.
2. **N**ihil aequum ad Principes spectat atque illius cura.
3. **S**ed & postremo exactissime cautum est in Imperio Germanico, ut per Constitutiones de pace publica editas, Ordinibus Imperij consentientibus a Maximiliano I. Carol. V. Ferdinando I. Maximiliano II. &c. quibus tamen publicam turbantibus armata manu hominibus coactis bannum imperiale irrogatur. id est, vitae necisque arbitrium datur cuiuslibet in pacis violatores, ut impune ab omnibus occidi possint. ut prolixius eadem constitutiones complectuntur. & Andreas Gail duobus de Pace

Pace

pub. libris exequitur. vnde in Camera Imperij contra omnes cuiuscumque ordinis status, Ecclesiasticos, & seculares, Principes, Duces, Respub. ciuitates, magnates, priuatos in promptu semper habentur mandata de non offendendo, si cui minæ, iustus metus, armorum terror, vis ipsa armata inferatur, etiam pro dominis qui subditos habent immorigeros, & seruile bellum minitantes, etiam contra dominos vltra iurisdictionis potestatem in subditos sequentes: quorum crudelitas comminatione pœnæ pecuniariæ, indignationis, amissionis iurisdictionis, & feudi, banni denique coërçeri solet.

Nec minus in promptu sunt mandata auocatoria. quibus sicubi militis delectus habetur, sine clausula iustificatoria sub pœna banni & amissionis beneficiorum, priuilegiorum, tum duci, tum cuilibet militi mandatur, vt actutum militiam eiusmodi deferant: si mandato insinuato non obtemperetur, ad pœnas comminatas proceditur. atque interim vim vi repelli permittitur, implorato vicinorum Principum, & prouinciæ Præsidium auxilio. sine clausula, inquam, iustificatoria. quia militum delectus nullo colore excusari potest, citra iussum Supremi Principis factus. quali causa inaudita parte absolutum præceptum fieri potest. vt & semper si iustus subsit armorum timor, si res spectet ad seditionem, ad publicum scandalum, si publicam vtilitatem, pacem concernat damnumque irreparabile. Gail vbi supra c. 2. n. 45. atque hæc publicæ pacis turbatio adedò religiose vindicatur, vt conatus pro effectu sit, vt sufficiat terror armorum. l. qui dolo. final. D. ad l. Iul. de vi pub. sufficiat cum telo fuisse, et si nemo occisus sit. l. aut fact. §. euentus. D. de pœn. l. is qui cum telo ad l. Cornel. de sicar. Gail cap. 15. Quæ tamen ita interpretaris, vt si quis liquidò sciat sibi malum coqui, mox Principem suum certiosem reddere teneatur; ipse tamen interim quæ ad defensionem suam necessaria sunt, maturè parare, & in promptu habere possit, atque vim vi propulsare. Ita tamen vt non excedat limites inculpatæ tutelæ. vt diximus supra bellum cuius licitum esse sine præuia iniuria defensionum.

4.

Auocato-
ria.